

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus

Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat de Legibus, de Præceptis
Decalogi, de Restitutione, ac de Contractibus

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Art. I. Quid, & Quotuplex sit Juramentum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40673

Q U Æ S T I O VII.

De Secundo Decalogi Præcepto

Non assumendi in vanum Dei Nomen .

Progredimur ad explicandum secundum Decalogi præceptum, quod habetur Exod. 20. his verbis: *Non assumes nomen Dei tui in vanum.* Et sensus est, non jurandum esse usurpando Dei nomen in vanum, hoc est, Primo, pro re inani, futili, & nullius momenti. Secundo, in vanum, hoc est sine necessitate. Tertio, in vanum, hoc est mendaciter: Dicitur etiam in vanum nomen Dei usurpare, qui male vovet; ideo hic de juramento simul, & de voto agendum, ac de eorum contrariis, videlicet de Perjurio, Adjuratione, & Perfidia. Incipientes autem a juramento, inquiremus. Primo, Quid, & quotuplex sit juramentum? Secundo, Quam sint conditiones requisitæ ad jurandum? Tertio, de Materia juramenti. Quarto de juramenti obligatione. Quinto, Quomodo celebriora quædam juramenta interpretanda sint? Sexto, Quomodo tollatur juramenti obligatio? Septimo, de Perjurio, & de assuetu ad jurandum. Demum, de Adjuratione. In quæstione deinde sequenti disputabimus de Voto.

ARTICULUS I.

Quid, & Quotuplex sit Juramentum?

- I. Juramentum est Divini testimonii invocatio ad fidem faciendam; seu Invocatio Dei in testem. Invocatur autem Deus in testem vel explicitè, vel implicitè; ut quando juratur per Creaturas, quatenus in iis Deus relucet.
- II. Juramentum fieri potest verbo, nutu, facto, scriptura, & mentaliter.
- III. Jurans per falsos Deos vere non jurat.
- IV. Num sint juratoria hæc verba, Per fidem meam, Per conscientiam meam, Per fidem boni Christiani, Sacerdotis, &c.
- V. In dubio num formula sit juratoria, quid in foro externo judicandum, & quid in interno?
- VI. Jurans per suam barbam, vestem,

aut alias res viles, in quibus divinitas specialiter non relucet, vere non jurat.

VII. Quid si quis usurpet formulas juratorias, nesciat tamen, quid sit juramentum, ut pueri, rudes, & muliercula? Quomodo Confessarii cum istis se gerere debent?

VIII. Hæc verba, Coram Deo loquor, Deus videt meam conscientiam, enunciative prolata non sunt juramentum; secus vero prolata invocative.

IX. Rustici passim dicentes, Per Deum, Per Corpus Christi, raro jurant, sed vel blasphemant, si adversus Deum indignentur, vel peccant contra charitatem, si adversus homines indignentur.

X. Jurans, Per hanc Crucem, nullam signando Crucem, vere non jurat.

XI. Juramentum aliud Assertorium, aliud Promissorium, quod vel est

Ab-

Absolutum, vel Conditionatum, vel Penale.

XII. Per *Juramentum Invocatorium*, seu *Contestativum* Deus invocatur ut testis; Per *Execratorium*, seu *Imprecativum* invocatur etiam ut *Vindex*: *Omnia autem iuramenta censentur esse ejusdem speciei.*

XIII. *Juramentum Comminatorium* (puta, *Per Deum te occidam*) vel *reducitur ad Promissorium, vel ad Execratorium.*

Quæritur primo; Quid sit Juramentum?

Respondeo ex D. Th. 2. 2. quæst. 89. cap. 1. Juramentum derivari a jure, quia instar juris, ac legis habendum est; Diciturque etiam Sacramentum, eo quod sit actus Religionis, & rei sacræ attestatio; Quare definitur, quod sit *Divini testimonii invocatio ad fidem faciendam*; Et brevius, quod sit *Invocatio Dei in testem*: Quare duo ad juramentum requiruntur, & quod Deus invocetur, & quod invocetur in testem. Aliquando tamen Deus explicite invocatur, ut quando juratur per ipsum creatorem; Verbi gratia quando dicitur, *Testis est mihi Deus, Vidit Dominus, Facio Deum testem, Sic me Deus adjuvet, Invoco Trinitatem, Per Christum, &c.*; Aliquando invocatur implicite, ut quando juratur per creaturas, quatenus in ipsis relucet divinitas, dicendo, verbi gratia, *Per Sanctos, Per Evangelia, Per cælum, &c.*: Nec differt specie hoc duplex genus juramenti, ut communiter docent Doctores, quia per utramque idem divinum testimonium invocatur.

II. Præterea Juramentum fieri potest non solum verbo, sed etiam nutu, ut si tibi dicatur, *An juras per Deum?* & tu annuas; Necnon factō, ut si alicui deferatur liber Evangeliorum ad jurandum, & is illum tangat; Vel si

subscribat scripturæ jusjurandum continenti; Ac demum sola mente; Unde juramentum promissorium sola mente factum obligat ex virtute Religionis, quamvis non obliget ex virtute justitiæ, nisi illud per signum externum constet parti acceptanti, juxta dicenda in de contractibus.

III. Ex dictis sequitur primo, jurantem per falsos Deos vere non jurare; quia non invocat verum Deum in testem; Quare solum ex conscientia erronea poterit obligari vi talis juramenti, quatenus putat se vere jurasse; quod si talem errorem deponat, nullatenus tenetur vi talis juramenti; nisi forte nomine Jovis, verbi gratia, voluisset verum Deum insipienter invocare.

Sequitur secundo, Jurantem, Per hæc Evangelia, si putet illum librum esse Evangeliorum, cum tamen non sit, vere obligari vi juramenti; quia vere intendit jurare per Evangelia.

IV. Sequitur tertio, Jurantem, Per fidem suam, fide boni Christiani, aut Sacerdotis, per conscientiam suam, in Veritate, &c., si intendat per ea verba jurare, hoc est Deum in testem vocare, verum juramentum efficiere, ut docet Sanch. lib. 3. cap. 2.; Sicut etiam si per fidem intelligat fidem catholicam. Quod si is intendat solum propriam fidem, & conscientiam, vel veritatem humanam invocare in testem, tunc profecto non juravit: Et sane Bonac. cum Sanch., Less. putat hujusmodi formulas non adhiberi ad jurandum.

V. In dubio tamen, an adhibueris ad jurandum quæcumque verba protuleris; sicut etiam in dubio, an habueris animum te obligandi, & in dubio an tua verba invocationem Dei (quæ est de essentia juramenti) saltem tacite contineant, in foro externo standum pro communi verborum acceptance; in foro interno judicari potest te

te non jurasse, juxta probabilem sententiam: Sicut in dubio similis voti censendum est te non vovisse, ut probabiliter putat Tambur. lib. 1. cap. 3. §. 7. V. *Votum*, Caram., & De Leon. contra Sanch.

VI. Sequitur quarto, jurantem, per suam barbam, per equum, per vestem, &c., nec jurare; quia non censetur invocari Deus invocando tales viles creaturas; Contra vero si invocentur creaturae, in quibus specialiter relucet divinitas; ut quando per Crucem, per reliquias, per lucem, per solem, per animam, per vitam, per salutem, per imagines juratur. Quod si adducatur in testem creatura aliqua, expresso nomine Dei in obliquo, ut Per arem Dei, per ignem Dei, &c., semper habetur juramentum. Quare tribus modis adduci potest creatura in testem, Primo, inquantum illa est testis infallibilis veritatis; & sic est blasphemia. Secundo, inquantum relucet in illa specialiter Deus; & sic est juramentum. Tertio, secundum dignitatem, quam habet in se, non vero per ordinem ad Deum; ut per meam conscientiam, fide boni Sacerdotis, & sic non est juramentum.

VII. Sequitur quinto, quod si quis usurpando formulas juratorias velit jurare, nesciat tamen, quod jurare sit Deum in testem invocare, ut communiter nesciunt pueri, & mulierculae, atque adeo id non intendens, vere non jurat. Ita Tambur. hic: Et ratio est, quia cum talis voluntas jurandi non dirigatur a praecognitione, qua sciatur quid sit juramentum, vere, & efficaciter juratoria esse non potest; Quamvis si velit jurare juxta modum ordinarium, quo alii jurant, implicite habet intentionem invocandi Deum in testem, & sic vere jurat, quando formulae sunt juratoriae: Quando tamen formulae non sunt juratoriae, si quis intendat facere, quod alii fa-

ciunt per similes formulas, neque jurat, ut patet.

Sequitur sexto, aptam esse pro Confessariis regulam allatam a Tambur., quod quando penitentes fatentur se cum mendacio jurasse per animam, per conscientiam, per coelum, non sint statim de perjurio damnandi, sed si rudes sint, rogandi, num per ea verba intenderint vere jurare, & Deum invocare, vel se juxta consuetudinem graviter obligare, an vero ea verba protulerint materialiter, aut non intendendo positive Deum implorare ut testem, aut praescindendo ab imploratione, vel non imploratione Dei; Si enim positive noluerint implorare Deum, peccarunt quidem jurando sine animo jurandi; per hoc autem non peccarunt peccato perjurii, & fortasse aliquando sive ex inadvertentia, sive ex alio capite solum venialiter; Si vero praescindebant a tali invocatione, certe non jurarunt, nec pejerarunt. Verum si poenitentes non sint rudes, & adhibeant juramentum, quo clare Deus invocatur, ut Per Deum, per Beatam Virginem, saltem in consulo cognoscendo invocationem Dei, tunc vere jurant; Quamvis nonnulli apprehendant tantum in his juramentis aliquam rationem mali praescindentem a peccato mortali, & veniali; in quo casu probabile est tantum veniale committi.

VIII. Sequitur septimo, quod haec verba, Coram Deo loquor, Deus scit, Deus videt meam conscientiam, si proferantur enunciative, non sint juramenta, ut patet; At invocative prolata sunt juramenta; quia per illa invocatur Deus ut testis. Notat etiam Bonac. ex Sanch., quod tales formulae prolatae a viris jurare solitis praesumenda sunt juramenta, nisi aliter constet de animo jurantis; quia verba praesumuntur prolata juxta consuetudinem: Si vero proferantur in judicio, aut

aut in causa damnum tertii respiciente, intelligenda sunt juxta communem audientium sensum; quia jurans sic tenebatur illis uti, ne alios deciperet, vel damnificaret.

IX. Sequitur octavo, quod dicens ex ira, ut solent rustici, Per Deum, Per Corpus Christi, &c., non intendens Deum in testem adducere, vel aliquid confirmare, vere non jurat; nam potius hic intendit malum imprecari, vel iram, aut tedium patefacere, quam jurare.

Diximus autem articulo secundo quaestionis antecedentis ex Laym., in his casibus committi peccatum blasphemiae, si proferantur haec verba ex indignatione contra Deum; secus vero si ex indignatione contra creaturas; Quod si per modum juramenti proferantur, erunt peccatum Irreligiositatis contra secundum praecipuum Decalogi, non tamen erunt blasphemiae.

X. Sequitur nono ex Bonac., & Suar. tom. 2. de Relig. lib. 1. cap. 2., quod si quis dicat, Per hanc Crucem, & consulto nullam faciat Crucem, non jurat; quia cum nullam crucem faciat, nullam crucem adducit in testem, nec habet proinde animum jurandi, sed decipiendi.

XI. Queritur secundo; Quotuplex sit Juramentum?

Respondeo, praeter vulgares divisiones in simplex, & solemne, (quod scilicet fit coram testibus, & notario cum aliqua juris forma, & tactu Evangeliorum) in Judiciale, & Extrajudiciale, in Absolutum, & Conditionatum, dividi primo in Assertorium, & Promissorium. Assertorium est, cum Deus assumitur in testem alicujus veritatis assertae, sive de praeterito, sive de praesenti: Promissorium est, per quod juramus aliquid nos facturos, quod vel absolutum est, ut Juro me iturum Romam, vel conditionatum, verbi gratia, Si convalescam;

Pars II.

vel poenale, verbi gratia, Sub poena solvendi centum, nisi ivero.

XII. Dividitur secundo in Invocatorium, seu Contestativum, quod scilicet fit per simplicem contestationem Dei, ut Juro per Deum; & Execratorium, seu Imprecatorium, per quod nosmetipsos, vel aliquid nobis carum divinae ultioni subicimus, si non sit verum, quod asserimus; Verbi gratia, Deus annihilat me, vel filios meos, si hoc non est ita. Quare per Invocatorium Deus solum invocatur ut testis; per Execratorium Deus invocatur etiam ut vindex. Proinde dubium est apud Doctores, Num quando falso sic juratur, praeter peccatum perjurii contra Religionem, sit conjuncta alia species peccati contra charitatem sui, vel proximi?

Communius cum Suar. contra Bonac., & Less. negant; quia non solet quis amico suo, vel sibi ea ex animo imprecari, sed potius cogitat Deum ea non esse facturum. Quare juramentum quodcumque, quovis modo fiat, communiter censetur esse ejusdem speciei; unde in confessione non est opus exprimere, num juramentum fuerit assertorium, num promissorium, num execratorium, ut communiter docent apud eundem Bonac. quaest. 1. punct. 2.

XIII. Demum datur juramentum comminatorium, ut si quis dicat, Per Deum te puniam, te occidam, sed hoc a nonnullis reducitur ad promissorium cum Busemb.; ab aliis cum Trull. ad execratorium.

ARTICULUS II.

De Conditionibus requisitis ad licite jurandum.

I. Tres sunt juramenti liciti comites, Veritas, Justitia, & Judicium; jurari enim nequit, nisi de re, quae satis probabiliter putatur vera; i-

N *tem*